

Орлик К.С.
КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник
Солончук І.В. ст. викл., ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Правове регулювання забезпечення апеляційного оскарження рішень суду у цивільних справах

Одним із найпоширеніших способів оскарження судових рішень, які не набрали законної сили у цивільному процесі є перегляд судових рішень в апеляційному порядку. Конституція України (п.8 ч.1 ст.129), Цивільний процесуальний кодекс (далі – ЦПК) (ст.292) та новий Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (ст.14) передбачають право сторін у цивільному судочинстві та інших осіб оскаржувати судові рішення в апеляційному суді.

Окремі питання апеляційного оскарження рішень суду у цивільних справах були досліджені у працях таких вчених, як: Кройтор В. А., Батрин О. В., Тertiшніков В.І., Захарова О., Трач О. М., Цихоня Д. Ю. та інші.

Метою дослідження є проведення комплексного аналізу проблемних питань правового регулювання забезпечення апеляційного оскарження рішень суду у цивільному процесі.

Наявність у системі принципів цивільного процесу такого принципу як забезпечення апеляційного оскарження рішення суду позитивно відображається на функціонуванні системи правосуддя загалом, а також забезпечує дієвість деяких інших засад цивільного судочинства, зокрема, законності судових рішень. Ефективність судового захисту напряду залежить від забезпечення можливості повторного перегляду справи іншим складом суду, а також контролю за додержанням вимог закону під час ухвалення рішення з боку судів суду вищої інстанції. Така система судочинства мінімізує ризик зловживань з боку осіб, що здійснюють правосуддя, крім того, дозволяє звести до мінімуму суб'єктивізм суддівського переконання і виправити помилки, які були допущені нижчими судами під час постановлення рішення в суді першої інстанції. Можна зробити висновок, що всі ці фактори зміцнюють довіру до органів судової влади, зменшують негативні наслідки правового нігілізму населення, а також формують імідж держави як країни з демократичною системою правосуддя [1, с.199].

Перш за все варто зазначити, що відповідно до ст.292 ЦПК України, сторони та інші особи, які беруть участь в справі, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права та обов'язки, мають право оскаржити в апеляційному порядку рішення суду першої інстанції повністю або частково [2].

Батрин О. В. аналізуючи дане законодавче положення, наводить розширене коло осіб, які беруть участь у справі, до яких зокрема належать: сторони, тобто позивач та відповідач, треті особи, які заявляють самостійні вимоги, й ті, котрі не заявляють самостійних вимог на предмет спору, заявник, заінтересована особа (у справах окремого провадження), їх представники, правонаступники зазначених осіб (питання про процесуальне правонаступництво на стадії апеляційного провадження вирішує апеляційний суд), органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб (наприклад, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, прокурор) [3, с.47].

ЦПК України визначає звернення до апеляційної інстанції у формі апеляційної скарги. Глава ЦПК України, що регламентує перегляд судових рішень у такий спосіб, іменується «Апеляційне провадження». У науковій літературі зазначається, що апеляційне провадження є одним із видів провадження в цивільному процесі [4, с.388].

Захарова О. підкреслює, що галузеві процесуальні кодекси, КПК України 2012 р., Господарський процесуальний кодекс України і Кодекс адміністративного судочинства України так само вживають словосполучення «апеляційна скарга», «апеляційне провадження», «апеляційна інстанція» тощо [5, с.129].

Закон України від 02 червня 2016 р. «Про судоустрій і статус суддів» в ст. 14 визначає, що учасники судового процесу та інші особи мають право на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення [6]. Разом з тим, принцип забезпечення апеляційного оскарження судових рішень закріплює також і в ст.13 чинного ЦПК, що вказує: особи, які беруть участь у справі, а також особи, які не беруть участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права та обов'язки, мають право на апеляційне та касаційне оскарження судових рішень у випадках та порядку, встановлених ЦПК [2].

Висновок. Отже, сутність апеляційного провадження полягає в перегляді законності й обґрунтованості судового рішення, яке не набрало законної сили.

Нормативне закріплення досліджуваного цивільного процесуального права на апеляцію дублюється в різних нормативно-правових актах.

ЦПК України надав право оскаржувати судові рішення невизначеному коло осіб. На практиці це призводить до деяких труднощів, оскільки особи можуть свідомо зловживати наданими їм правами щодо апеляційного оскарження з метою затягування розгляду справи.

Література

1. Кройтор В. А. Принцип забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду / В. А. Кройтор // Право і Безпека. – 2009. – №1. – С.198-205
2. Цивільний кодекс України №435-IV від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №40. – ст.356
3. Батрин О. В. Суб'єкти апеляційного оскарження судового рішення в цивільній справі / О. В. Батрин // Форум права. – 2013. – № 1. – С.47-52
4. Тertiшніков В.І. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / В.І. Тertiшніков. – К., 2004. – 430 с.
5. Захарова О. Сутність інституту апеляції в цивільному процесі України / О. В. Захарова // Evropský politický a právní diskurz. European political and law discourse. – 2015. – №6. – С.129-131
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України №1402-VIII від 02.06.2016// Відомості Верховної Ради України. – 2016. – №31. – стор.7. – ст.545